

ZMENY V DAŇOVOM SYSTÉME PO ZAVEDENÍ EURA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE¹

Change of taxation system after the Euro adoption in the Slovak Republic

Anna Baštincová

Úvod

SR sa stala členom eurozóny zavedením jednotnej európskej meny eura od 1.1.2009. Na jeho úspešnej realizácii mala značný podiel včasná a dôsledná legislatívna príprava všetkých relevantných oblastí. Zavedenie eura si vyžiadalo značné množstvo zmien aj v právnej úprave jednotlivých daní. Novelizácie daňovej legislatívy v roku 2009 však neobsahujú len „euroúpravy“, ale aj celý rad ďalších zmien súvisiacich s nadnárodnou daňovou harmonizáciou a tiež s čiastočnou elimináciou dôsledkov hospodárskej krízy.

1. Aktuálne zmeny v oblasti dane z príjmov fyzických osôb a právnických osôb

Zmeny v právnej úprave dane z príjmov v roku 2009 boli vyvolané potrebou riešenia problémov súvisiacich so zavedením eura v SR a dôsledkov vyvolaných hospodárskou krízou. V dôsledku zavedenia eura sa úpravy dane z príjmov týkali hlavne:

- podávania daňových priznaní (riadnych, opravných, dodatočných) po dni zavedenia eura, vydania nových vzorov daňových priznaní v zákonnej mene euro, zaokrúhľovania peňažných súm, prepočtu cudzej meny na eurá,
- osobitostí výpočtu základu dane a dane z príjmov za obdobie pred zavedením eura a po jeho zavedení pre účtovné jednotky s účtovným obdobím hospodársky rok,
- pravidiel pre výkon daňových kontrol po dni zavedenia eura za obdobia pred jeho zavedením.

Problémy vyvolané hospodárskou krízou a potreba ich čiastočnej eliminácie najmä podporou podnikateľských aktivít sa v oblasti dane z príjmov prejavili najmä:

- zvýšením odpočítateľných položiek od základu dane (osobitne v r. 2009 a 2010),
- zavedením zamestnaneckej prémie,
- zjednodušením preukazovania niektorých daňovo uznateľných nákladov (napr. náhrad za spotrebované pohonné látky motorového vozidla používaného na podnikanie),
- zavedením daňovej evidencie ako alternatívneho spôsobu preukazovania príjmov a výdavkov,
- zvýšenie vstupnej ceny pre daňovo odpisovaný majetok a možnosť využitia komponentných odpisov.

Základná nezdaniteľná suma (na daňovníka) sa v roku 2009 a 2010 vypočíta ako 22,5 násobok sumy životného minima platného k 1.1. príslušného roka (namiesto 19,2 násobku sumy životného minima, ktorá je obligatórne fixovaná zákonom pre rezidentov i nerezidentov). Za rok 2009 bude nezdaniteľná suma na daňovníka 4 025,70 € (22,5 x 178,92 €). Túto sumu (po prepčte konverzným kurzom 30,126 Sk/1 €: 121 278 Sk) si bude môcť

---

¹ Tento príspevok bol spracovaný ako jeden z výstupov projektu Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry Ministerstva školstva SR č.3/6243/08 (G483/08) „Implementácia zmien v účtovnom a daňovom systéme po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie a do Eurozóny do výučby predmetov študijného programu Účtovníctvo“

uplatniť daňovník, ktorý dosiahol základ dane do výšky 86 násobku sumy životného minima, t.j. 15 387,12 € (po prepäťte konverzným kurzom do základu dane 463 540 Sk). Pri vyššom základe dane sa bude nezdaniteľná časť na daňovníka krátiť – znižovať. Zmena je aj pri uplatnení nezdaniteľnej časti základu dane na vyživovanú manželku a v spôsobe jej krátenia na roky 2009 a 2010 (v závislosti od výšky základu dane daňovníka a výšky zdaniteľných príjmov vyživovanej manželky).

Zavedenie zamestnaneckej prémie sa týka zamestnanca, ktorý si nemôže uplatniť celú nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka, pretože dosiahol nízky príjem. Takýmto spôsobom získajú zamestnanci, ktorí splnia stanovené podmienky (napr. dosiahli príjmy zo závislej činnosti na území SR v úhrnnej výške aspoň 6-násobku minimálnej mzdy a tieto príjmy poberali aspoň 6 kalendárnych mesiacov) finančný príspevok zo štátneho rozpočtu ako kompenzácia nízkeho príjmu.

Náhradu za spotrebované pohonné látky motorového vozidla používaného na podnikanie bolo možné do daňových výdavkov zahrnúť v závislosti od počtu najjazdených kilometrov, cien pohonných látok platných v čase ich nákupu a spotreby pohonných látok (prepočítanej normovanou spotrebou uvedenou v technickom preukaze alebo iným spôsobom uvedeným priamo v zákone o dani z príjmov). Od r. 2009 je možné spotrebu pohonných látok uznať za daňový výdavok vo forme paušálnych výdavkov do výšky 80% z celkového preukázateľného nákupu pohonných látok za príslušné zdaňovacie obdobie primeraného počtu najjazdených kilometrov podľa stavu tachometra na začiatku a na konci príslušného zdaňovacieho obdobia pre každé motorové vozidlo samostatne.

Podnikateľom – fyzickým osobám sa legislatívne rozšírili možnosti znižovania zdaniteľných príjmov, resp. zjednodušením spôsobu ich preukazovania zavedením daňovej evidencie. Pri výpočte základu dane (čiastkového základu dane z príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti) za rok 2009 môže podnikateľ zdaniteľné príjmy znížiť:

- a) o výdavky preukázateľne vynaložené na ich dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie a to na základe riadne vedeného jednoduchého alebo podvojného účtovníctva,
- b) o výdavky vypočítané percentom z príjmov vo výške 40%, resp. 60% z remeselných živností,
- c) o výdavky preukázateľne vynaložené na podnikateľskú alebo inú samostatnú zárobkovú činnosť na základe daňovej evidencie. Tento podnikateľ nie je povinný viesť účtovníctvo ani zostaviť účtovnú závierku ako prílohu k daňovému priznaniu.

Od roku 2009 sa zvýšila vstupná cena hmotného i nehmotného majetku na účely odpisovania podľa zákona o dani z príjmov. V prípade hmotného majetku odpisovaného ide o samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí, ktorých vstupná cena je vyššia ako 1 700 € (po prepäťte konverzných kurzom cena vyššia ako 51 214 Sk), u nehmotného majetku sa vstupná cena zvýšila na sumu 2 400 € (po prepäťte konverzným kurzom cena vyššia ako 72 302 Sk).

Hmotný majetok, ktorým sú samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí umožňuje zákon o dani z príjmov od roku 2009 rozložiť na jednotlivé súčasti (komponenty), ak vstupná cena každej jednotlivej oddeliteľnej súčasti je vyššia ako 1700 €. Jednotlivé oddeliteľné súčasti sa zaradia do rovnakej odpisovej skupiny, v ktorej je zaradený tento hmotný majetok. Z budov a stavieb je možné vyčleniť na samostatné odpisovanie len tie jednotlivé oddeliteľné súčasti (zabudované v stavbách), ktoré sú uvedené v prílohe zákona o dani z príjmov. Konkrétne ide o klimatizačné zariadenia, osobné a nákladné výťahy, eskalátory a pohyblivé schodíky. Sú zaradené do 3.odpisovej skupiny s dobou odpisovania 12 rokov.

2. Aktuálne zmeny v oblasti dane z pridanej hodnoty

Zmeny v právnej úprave dane z pridanej hodnoty (DPH) boli vyvolané potrebou riešenia problémov súvisiacich so zavedením eura, harmonizáciou národnej legislatívy so Smernicou Rady 2006/112/ES o spoločnom systéme DPH a so zamedzením daňových únikov pri transakciách s taxatívne vymedzenými komoditami.

V dôsledku zavedenia eura sa úpravy DPH týkali:

- podávania daňových priznaní po dni zavedenia eura, vydania nových vzorov daňových priznaní pre vykazovanie údajov (základu dane a dane) v eurách, zaokrúhľovania peňažných súm a prepočtu cudzej meny na eurá,
- povinnej registrácie zdaniteľných osôb za platiteľ'a DPH,
- pravidiel pre výkon daňových kontrol po dni zavedenia eura za obdobia pred jeho zavedením.

Novely zákona o DPH sa týkajú najmä:

- zavedenia skupinovej registrácie pre DPH,
- urýchlenu vrátenia nadmerného odpočtu pre vybraný okruh platiteľ'ov DPH,
- zavedenia tuzemského sektorového samozdanenia pri vybraných komoditách.

V súvislosti s prechodom na euro sa od 1.1.2009 znížila výška obratu na účely povinnej registrácie platiteľ'a DPH na 35 000 €. Prepočítaním tejto sumy konverzným kurzom ide o obrat vo výške 1 054 410 Sk (do 31.12.2008 to bol obrat vo výške 1 500 000 Sk).

V nadväznosti na čl.11 Smernice 2006/112/ES boli do zákona o DPH doplnené ustanovenia upravujúce skupinovú registráciu zdaniteľných osôb. Skupinová registrácia pre DPH je registrácia viacerých zdaniteľných osôb pod jedným identifikačným číslom. Členovia skupiny sa považujú za jednu zdaniteľnú osobu, ak sú prepojení finančne, ekonomicky a organizačne. Dodávky vnútri skupiny (medzi zdaniteľnými osobami v skupine) sa nepovažujú za zdaniteľné obchody, zdaňujú sa len dodávky tovarov a služieb voči tretím osobám.

Na zhoršenie finančnej situácie podnikateľ'ov – platiteľ'ov DPH vyvolanej najmä hospodárskou krízou reaguje zákon o DPH skrátením lehoty na vrátenie nadmerných odpočtov. Skrátenie lehoty na vrátenie nadmerných odpočtov zo 60 dní na 30 dní sa však týka len mesačných platiteľ'ov DPH, ktorí nemajú žiadne nedoplatky voči daňovým úradom, colným úradom ani Sociálnej poisťovni a zdravotným poisťovňami.

Hlavným dôvodom zavedenia samozdanenia v tuzemsku sú značné daňové úniky pri transakciách so zlatom a s kovovým odpadom a šrotom. Tuzemské sektorové samozdanenie sa preto týka uvedených tovarov, t.j. investičného zlata, iného zlata, kovového odpadu a šrotu. Povinnosť platiť daň je prenesená na príjemcu tovaru, pričom prenos daňovej povinnosti sa zavádza aj na služby sprostredkovania dodania zlata. Povinné platiť daň sú osoby, ktorým bol tovar dodaný, to znamená kupujúci, nie predávajúci a to:

- pri dodaní zlata vo forme suroviny alebo polotovaru, pri dodaní investičného zlata,
- pri dodaní kovového odpadu a kovového šrotu v tuzemsku.

Abstrakt

Jedným z rozhodujúcich faktorov rozvoja podnikateľ'ských aktivít je flexibilný daňový systém, ktorý zohľadňuje aj aktuálnu situáciu trhového prostredia. Zmena daňového systému môže ovplyvniť celkový rozvoj ekonomiky pozitívnym i negatívnym spôsobom. Cieľom príspevku je analyzovať kvalitatívne zmeny daňového systému (predovšetkým daň z príjmov a daň z pridanej hodnoty) po zavedení eura v SR, poukázať na ich pozitívne aspekty, ku ktorým patrí stimulácia podnikateľ'ských subjektov.

Kľúčové slová: euro, SR, legislatíva, daň z príjmov, daň z pridanej hodnoty

Summary

One of the decisive factors of development of the entrepreneurial subject activities is flexible taxation system. Change of taxation system can influence a total development of the economy in positive and negative way. The article is focused on the analyze the qualitative changes of taxation system (first of all Income taxes and value added tax) after the euro adoption in the Slovak Republic.

Key words: Euro, Slovak Republic, Legislation, Income taxes, Value added tax

JEL klasifikácia: M 41

Použitá literatúra:

- [1] BAŠTINCOVÁ, A. a kolektív: Aktuálne problémy v oblasti účtovníctva, audítorstva a daní. Bratislava : Ekonóm, 2009.
- [2] BAŠTINCOVÁ, A.: Účtovné a daňové dôsledky zavedenia eura v Slovenskej republike. In: Zborník príspevkov z piateho seminára k výsledkom VVČ KÚA „Teória a prax v účtovníctve a audítorstve po vstupe Slovenskej republiky do eurozóny“.
- [3] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.
- [4] Zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.
- [5] Zákon č. 465/2008, ktorým sa menia a dopĺňajú zákony v pôsobnosti MF SR v súvislosti so zavedením meny euro v SR.

Kontakt:

Anna Baštinová, prof. Ing., CSc., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.+421 267 5757, bastincova@pobox.sk